

Komentaras

2015 07 28

Gyventojų vartojimo apetitas negenda

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (palyginamosiomis kainomis) birželio mėn. palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus išaugo 7,5 proc. Itin sparčiai augo mažmeninės prekybos ne maisto prekėmis apyvartos, jos per metus šoktelėjo 8 proc., intensyvi buvo prekyba degalais.

Palyginti su gegužės mėn. mažmeninės prekybos apyvarta (panaikinus darbo dienų ir sezono įtaką) padidėjo 0,8 proc. Birželio mėnuo pasižymi ryškiu sezoniškumo veiksniumi laisvalaikio prekių, drabužių ir avalynės prekyboje. Vasaros sezonui prasidedant, prekybos centrai sulaukia didesnio susidomėjimo laisvalaikio prekėmis, sportiniu ar turistiniu inventoriumi, sezonine apranga bei avalyne. Prekybos apyvartos augimą skatina ir pirmosios akcijos, nukainojimai.

Mažmeninės prekybos apyvartų rodiklis – svarbus indikatorius, padedantis operatyviai matuoti šalies gyventojų vartojimo apetitą. O vertinant Lietuvos ekonomikos vežimą tempiančių makroekonominių „arkliukų“ sveikata, būtent namų ūkių vartojimas bent jau kol kas išliko vienas sveikiausių ir atspariausių. Tam įtakos turėjo gerėjančios darbo rinkos tendencijos, sveikesni užimtumo rodikliai ir besistiebiančios atlyginimai. Pirmąjį šių metų ketvirtį darbo užmokestis vidutiniškai šalyje ūgtelėjo 4,3 proc., atlyginimai kilo praktiškai visose ekonominėse veiklose, ypač IT ir ryšių, statybų, apdirbamosios pramonės ir profesinės, mokslinės ir techninės veiklos segmentuose. Emigracijos ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumo įbauginti darbdaviai net ir išsikvėpus infliacijos spaudimui dosniau kelia atlyginimus. Panašu, kad ši tendencija išliks ir toliau, nes net ir su sunkumais susiduriančių veiklų vadovai turimų darbuotojų neskuba atleisti, žinodami, kaip sudėtinga jų surasti. **Tad iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad iš Rytų nutįsęs nerimo ir įtampos šešėlis, pakirtęs eksportuojantį sektorių, vidaus paklausa mintančio augimo mechanizmo dar vis nepalietė.**

Tačiau pirmuosius įtarimą keliančius ir vartojimo perspektyvas temdančius ženklus galima užčiuopti detaliau panagrinėjus vartotojų lūkesčių rodiklį. Remiantis Europos Komisijos duomenimis, sezoniškai išlygintas vartotojų lūkesčių indeksas, be pertraukos gerėjęs nuo pernai metų rugpjūčio, šiemet pakeitė kryptį ir prastėja jau tris mėnesius iš eilės. Apklausos duomenimis, gyventojai vis geriau ir geriau vertinę tiek šalies, tiek savo asmeninių finansų perspektyvas, šių metų antrąjį ketvirtį ėmė abejoti. Aukštyn rietėsi ir bedarbystės rizikos vertinimų rodiklio trajektorija. Šių metų kovą buvo fiksuotas mažiausias nedarbo rizikos suvokimo lygis nuo prieškrizinių laikų. Deja, birželį stebėjome jau šiek tiek didesnį vartotojų nerimą dėl galimos nedarbo problemos ateityje. Taigi, eksportuojančius sektorius purtęs ekonominis šaltukas po truputį skverbiasi ir į vidaus rinką. Ilgainiui tai gali paveikti ir vartotojų elgseną – rožinius akinius atidėję į šalį namų ūkiai gali pradėti kartotis per krizę išmoktas taupumo ir atsargumo pamokas.

Vertinant mažmeninės prekybos perspektyvas antrąjį pusmetį, laikomės nuosaikaus optimizmo. Gyventojų ūpą vartoti palaikys darbo rinkoje užprogramuotas tolesnis atlyginimų didėjimas, defliacija ir galbūt ryškesni atsigavimo vėjai iš Vakarų. Vartotojų nuotaikas, o kartu ir polinkį vartoti, gadinis vangesnė bendra Lietuvos ekonomikos raida ir paaštrėjęs nerimas dėl asmeninių finansų ateities neapibrėžtumo. Be to, metiniam vidaus prekybos rezultatui šiemet įtakos turės ir statistinis veiksnys. Numatomo euro įvedimo iš vėžių išmušti gyventojai suskubo apsirūpinti ilgalaikio vartojimo prekėmis iš anksto, todėl šiemet stebime šiek tiek kuklesnius šių kategorijų augimo tempus.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba